

כריתות טו. (המשנה) עד טז. (המשנה)

ביאורי מושגים
 חלקי הקרבן - ברוב הקרבנות מקריבים רק את החלבים (שלמים, חטאת ואשם) בעולה מקריבים גם את כל הבשר (חוץ מהעור שמופשט והולך לכהנים). גם בעולה מתייחסים לבשר ולחבים כשתי יחידות שונות.
 בנוסף קרבנות העולה והשלמים הבאים כנדבה (וכן של קרבנות הציבור) מובאים בתוספת למנחת נסכים המורכבת משמן, סולת ויין.

משנה

כיצד יש אחותו שהיא גם אחות אביו ואחות אימו:
 1. 'סיסרא' בא על אימו והוליד ממנה שתי בנות: 'סיס' ו'רא',
 2. אחר כך בא 'סיסרא' על 'סיס' והוליד את 'רון'.
 3. 'רא' היא גם אחות של 'רון', גם אחות של 'סיסרא' אביו של רון, וגם אחות של 'סיס' אימו של רון.

שאלת ר"ע: כמה חייב הבא על אחותו שהיא גם אחות אביו ואחות אימו? תשובת ר' גמליאל ור' יהושע: אנו יודעים שהבא על חמש נשותיו הנידות חייב 5 כריתיות.

לא ניתן ללמוד מההלכה של ר"ג ור"י כיוון ששם מדובר בגופים שונים.
 ספקו של ר"ע נפשט מריבוי מיוחד - 'אחותו' לרבות גם אחותו שהיא אחות אביו ואחות אימו.

רבה: שתיים. העקרון של ר"א הוא להתייחס לכל פעולה בנפרד.

רב יוסף: אחת. העקרון של ר"א להתייחס לכל פעולה בנפרד נכון רק כאשר לא ניתן לבצע את הפעולות יחד. בקוצר ניתן היה לקצור בבת אחת.

מה יסבור ר"א באדם הקוצר בשבת וחוזר וקוצר - האם חייב חטאת אחת או שתיים.

ברייתא
 בא על ערה וחזר ובא עליה כמה פעמים (בהעלם אחד): ר' אליעזר: חייב על כל ביאה. חכמים: חייב חטאת אחת.

לא ניתן ללמוד מכך שר"א מחייב על אב ואב ביחד רק אחד - ייתכן ששם מדובר כשעשה את האב בבת אחת

הק"ו - אדם שנטמא מחיים טהור למרות האבר, ק"ו בהמה שלא נטמאת מחיים.

אמנם האבר נגע בו בשעת פרישה אבל מדובר כשהתיז את האבר בבת אחת.

עקרון זה תקף גם בהכשר משקים. אם מוציאים משקה מחפץ או מאדם: אם יצא בבת אחת - לא הכשירוהו המים, ואם יצא לאט - הכשירוהו.

משנה

שאלת ר"ע: האם אבר המדולדל בבהמה נחשב מחובר? תשובת ר' גמליאל ור' יהושע: אנו יודעים לגבי אבר המדולדל באדם שהוא טהור. וק"ו לבהמה. וכך היו עושים מוכי שחין בערב פסח: הרופא היה חותך את רוב האיבר. אחר כך הם היו תוקעים את האבר בקוץ ותולשים אותו.
 בצורה זו גם הרופא וגם מוכי השחין היו נשארים טהורים.

משנה

הגמרא ניסתה
ללמוד מבריייתא שיש
מח' אם ר' יהושע
חזר - אולם לימוד זה
נדחה.

שאלת ר"ע: האם השוחט 5 זבחים בחוץ, בהעלם אחד (גירסת רשב"י - האוכל מנותר של 5 זבחים) חייב אחד או 5?
תשובת ר' יהושע: האוכל מזבח אחד 5 קערות מעל 5 פעמים - ק"ו לענייננו!
דחיית ר"ע: מעילה שונה - במעילה מצרפים מעשים בהפרשי זמן אדירים, וכן עושים מהנה כנהנה. לפיכך לא ניתן ללמוד ממעילה לענייננו!

רשב"י שינה את
הגירסה כיוון שלא
ניתן ללמוד
שחיטה שבה לא
נהנים מאכילה
שבה נהנים.

מהם 5 תמחויים?

ר' יוחנן: חמש חתיכות
שעובדו בצורות שונות:
צלי, בישול, כבישה,
שליקה וצלי קדר.

ר' יצחק נפחא:
חמש חתיכות
שבשלו עם מיני
תוספות שונים.

ריש לקיש:
אפילו חמישה
אברים שבכתף.

חזקיה:
חמישה
אברים
שבקרבו

שמואל: חלקי הקרבן
הנרחב: בשר, חלב,
יין, סולת, ושמן. (עיין
ביאור מושגים)

כריתות טז. (המשנה) עד יז. (סוף הפרק)

המשנה

ר' עקיבא: כמה חטאות חייב העושה בהעלם אחד, הרבה מלאכות מאותה תולדה, בכמה שבתות?
ר' אליעזר: חייב על כל אחת, ק"ו מנידה שבה יש מין איסור אחד; והבא על אשתו הנידה (גירסת רבה: נשותיו הנידות) 5 פעמים - חייב על כל ביאה.
ר' עקיבא: בנידה הם מוזהרים אחד על השני, מה שאין כן בשבת!
ר' אליעזר: קטנה תוכיח שאינה מוזהרת!
ר' עקיבא: קטנה תהיה מוזהרת עליו בעתיד.
ר' אליעזר: בהמה תוכיח שאינה מוזהרת!
ר' עקיבא: מי אמר שבבהמה חייב על כל אחת?

ספקו של ר"ע כפול:

1. כמה חייב העושה הרבה מלאכות מאותה תולדה (בשבת אחת),
2. כמה חייב העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה.

כולם מודים שר"ע לא קיבל את תשובת ר"א בנוגע לספקו הראשון.

מהו ספקו השני של ר"ע, וכיצד הוא הוכרע?

זכר שבת ושכח מלאכות:

רבה: בהו"א ספק, למסקנה חייב אחת.
אביי: כבר בהו"א היה ברור שחייב אחת.
ר"ח: כבר בהו"א היה ברור שחייב על כל שבת.
שכח שבת וזכר מלאכות:
רבה: כבר בהו"א היה ברור שחייב על כל שבת.
אביי: בהו"א ספק, למסקנה חייב על כל שבת.
ר"ח: בהו"א ספק, למסקנה חייב על כל שבת.

המשנה בשבת קובעת:

1. שכח שבת ושכח מלאכות - חייב חטאת אחת.
2. שכח שבת וזכר מלאכות - חייב על כל שבת.
3. זכר שבת ושכח מלאכות - חייב על כל אב מלאכה.

מסעיף 3 אנו רואים שהמשנה לא כשיטת ר"א. הרי ר"א מחייב על כל פעולה ולא רק על כל אב.
 מסעיף 2 אנו רואים ששכח שבת וזכר מלאכות - חייב על כל שבת.
 מסעיף 3 אנו רואים שזכר שבת ושכח מלאכות - חייב אחת.

הוכחת רבה ואביי

ר' חסדא טוען שבסעיף 3 בנוסף לחיוב על כל אב הוא גם חייב על כל שבת, לכן לשיטת ר"ע תמיד מחייבים על כל שבת.

ישנם שתי ברייתות הקובעות:

1. כתב 2 אותיות בהעלם 1: האותיות מצטרפות וחייב,
2. כתב 2 אותיות ב2 העלמות: ר' גמליאל: חייב, חכמים: פטור.
3. כתב 2 אותיות ב2 שבתות: ר"ג בבריתא א': מודה שפטור, ר"ג בבריתא ב': חייב.

הנחת מוצא:

יש מקרה שבו ר"ג פוטר בשתי שבתות ויש מקרה בו הוא מחייב. בשכח שבת הוא חייב לחייב (כיוון שזה שתי העלמות) לכן כדי לפטור הוא חייב לסבור שבשכח מלאכות זהו שני גופים (ולכן פטור) וממילא גם בשכח מלאכות הוא יהיה חייב על כל שבת!

הוכחת רב חסדא

הגמרא מניחה שהתנא שר"ג סובר כמוהו, הוא התנא שעליו הוא חולק. רבה צריך להסביר במה חלוקים ר"א ור"ג בבריתא א' (שהרי גם ר"א סובר שאין העלם 1/2 שיעור)

רבה: ר"ג אכן מחייב בשכח מלאכות אבל זה בגלל שהוא סובר כר"א. אי אפשר ללמוד מר"ג על שיטת ר"ע.

הוכחות נוספות:

הוכחה א': רב חסדא: לשיטתי שהדיון הוא על שגגת מלאכות ברור מה הראיה מנידה - שם יש אב אחד ובשבת יש לט אבות, לשיטתך שהדיון הוא על שגגת השבת מה הראיה מנידה אחת?
רבא: יש לגרוס 'הבא על נשותיו הנידות' - שם יש גופים מחולקים.

הוכחה ב': רבא: אם הדיון הוא האם הימים שבין השבתות הם מלקים את הידיעה והופכים את המקרה לשתי העלמות מה הראיה מנידה. אצלנו יש ימי היתר באמצע. בנידה היא אסורה כל הזמן. (לשיטת רבה הדיון הוא האם שבתות הם גופים מחולקים, לשיטת ר"ח הדיון הוא האם השבתות נחשבות לשתי העלמות)
רב חסדא: מדובר כשטבלה וראתה דם.

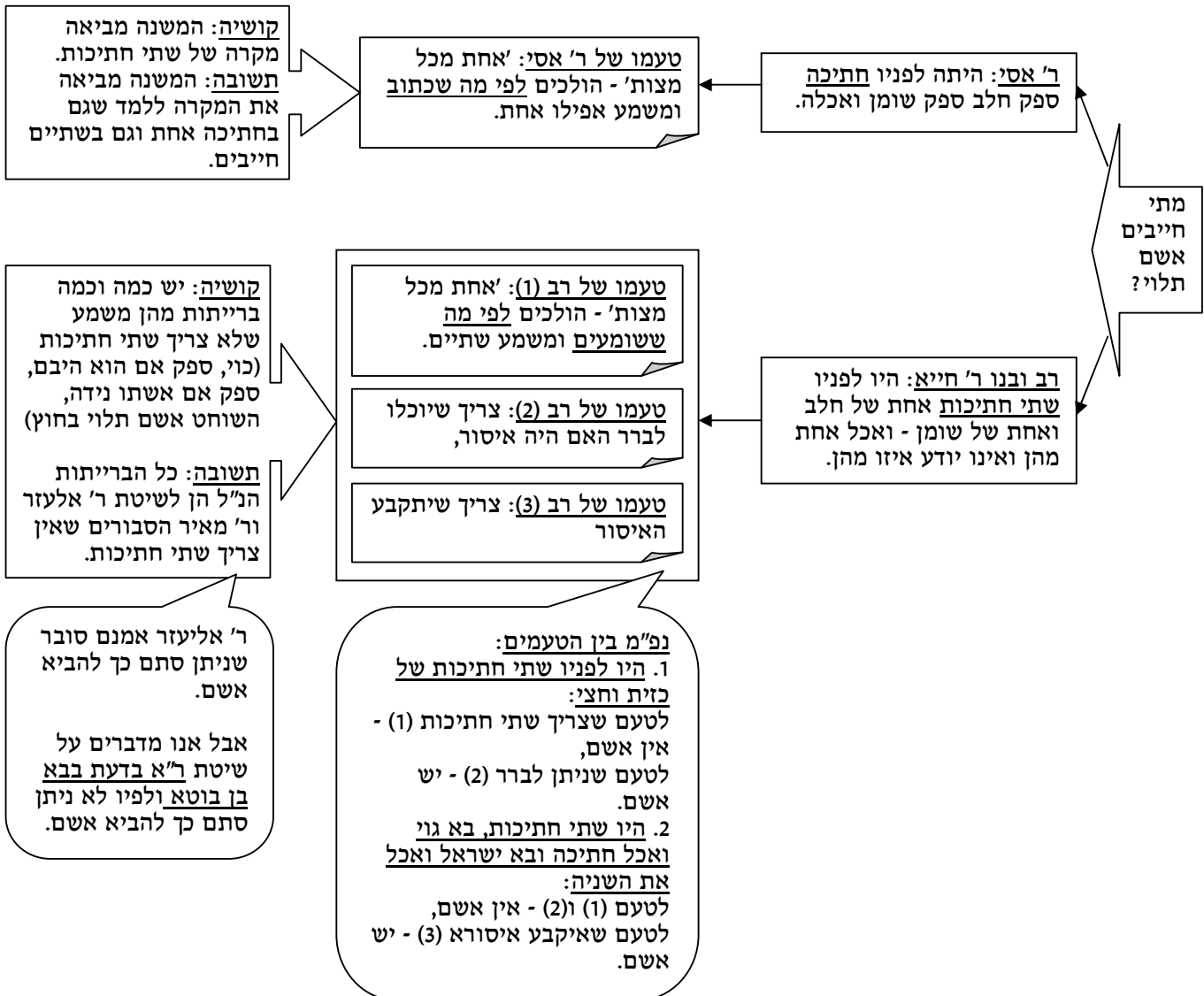
הוכחה ג': רבא: לשיטתי שהדיון הוא על שגגת שבתות והאם שבתות הם גופים מחולקים ברור למה כתוב 'הבא על הקטנות' לשיטתך למה לא כתוב קטנה?
רב חסדא: מדובר בכמה אנשים שבאו כל אחד על קטנה אחת.

ר' שמעון בן אלעזר הבין את הדו שיח של ר"ע ור"א הפוך מהמשנה.
ר"ע שאל על נידה ור"א הוכיח לו משבת (כמובן שהטעמים לפרוך את הלימוד או לאושש אותו - התחלפו גם כן).

כריתות יז. (תחילת הפרק) עד יח: (ש4)

ביאורי מושגים
כוי - יצור שאנו מסופקים לגביו האם הוא חיה או בהמה. כיוון שכך גם דיני בהמה נוהגים בו מספק וגם דיני חיה:
 1. חלבו אסור כמו בהמה (בניגוד לחיה שחלבה מותר)
 2. חייב בכיסוי דם כמו חיה (בניגוד לבהמה שמצות כיסוי לא נאמרה לגביה)
ספק בין 9 לראשון ספק בן 7 לאחרון - אח ייבם את אשת אחיו חודשיים אחרי מיתת בעלה. 7 חודשים מאוחר יותר נולד בשמחה ובששון בן. כעת יש ספק האם הוא בנו של הראשון שנולד בזמן (ואז מתברר שאין כלל מצוות ייבום והיבם בא באיסור על אשת אחיו המת), או שהתינוק הוא בנו של השני אלא שהוא הקדים ונולד אחרי 7 חודשים.

משנה
אדם המסופק אם עשה בשוגג עברה שזדונה כרת (ושגגתה חטאת) - חייב אשם תלוי.
אכל בהעלם אחד כמה חתיכות ספק - חייב אשם תלוי אחד.
אכל ב2 העלמות, כמה חתיכות ספק - חייב 2 אשמות.
אכל בהעלם אחד ספק איסור דם וספק איסור חלב - חייב 2 אשמות.

ברייתא

היו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן:

1. בא גוי ואכל אחת בא ישראל ואכל את השנייה: חכמים - פטור, רבי - חייב.
2. אכל את הראשונה בשוגג ואת השניה במזיד: חייב.
3. אכל את הראשונה במזיד ואת השניה בשוגג: חכמים - פטור, רבי - חייב.
4. אכל את שתיהן במזיד: פטור.
5. אכלו שניים את שתיהן בשוגג: הראשון חייב מעיקר הדין והשני מגזירה, (כדי שלא יחשבו שבטוח שהראשון אכל חתיכה אסורה).

מצב כזה של הבאת
אשם מגזירה אפשרית
רק לשיטת ר"א הסובר
שאדם יכול להתנדב
אשם בלי שום עילה
לכך.

כריתות יח: (ש) עד יט: (של ברחבות)

ביאורי מושגים
ידיעת ודאי - נודע לאדם שודאי חטא.
ידיעת ספק - נודע לאדם שאולי חטא.
 באשם תלוי יש רק ידיעת ספק. (אם נודע לאדם שודאי חטא עליו להביא חטאת) בחטאת תיתכן ידיעת ודאי ותיתכן גם ידיעת ספק (שמאוחר יותר באה גם ידיעת ודאי).
ידיעה בתחילה - בניגוד לחטאת רגילה, בקרבן עולה ויורד נדרשת (לפי רוב השיטות) ידיעה לפני החטא, שכחה (במצב זה נעברה העברה), וידיעה אחרי החטא.

ר' זירא, אב"י, וריש לקיש: גם ידיעת ודאי וגם ידיעת ספק מחייבות בחטאת נוספת

רבא, וריש לקיש: רק ידיעת ודאי מחייבת בחטאת נוספת

רבי סובר שידיעת ספק מחייבת באשם נוסף. איזו סוג ידיעה מחייבת חטאת נוספת?

ברייתא
רבי: ידיעת ספק מחייבת באשם נוסף, כפי שקיים בחטאת
ר"ב"י ור"א"ש: ידיעת ספק לא מחייבת באשם נוסף. מביאים אשם על כמה עבירות גם כשהיתה ידיעה באמצע.

קושיות על השיטה שידיעת ספק מחייבת חטאת - (הקושיות מבוססות על העובדה שיוה"כ מכפר על חיובי אשם תלוי ולכן הוא אמור להחשב כידיעת ספק והוא אמור לחייב חטאת נוספת):

- מדוע אם אכל זית חלב לפני יוה"כ זזית חלב אחרי לא יתחייב ב2 חטאות?
- מדוע אם אכל זית חלב ביוה"כ בבוקר זזית חלב אחה"צ לא יתחייב ב2 חטאות?
- המשנה קובעת שאם אכל ושתה ביוה"כ חייב חטאת 1. מדוע לא 2 חטאות?
- המשנה קובעת שאם מעל ב1/2 פרוטה, ואחרי 3 שנים מעל בעוד 1/2 פרוטה - מצטרפין לחייב, מדוע יוה"כ לא נחשב כידיעה כדי להפריד בין המעילות?

תשובה על קושיה מס' 3:
 המשנה היא לפי חכמים הסוברים שידיעת ספק לא מחייבת חטאת נוספת. (ייתכן שתירוע זה יועיל גם לקושיות 1, 21)

תשובה על קושיה מס' 4:
 א. יוה"כ מכפר על אכילות ולא על חיוב ממוני.
 ב. יוה"כ מכפר רק על שיעור מלא.

תשובה לר"ל: גם ר"ל יכל לתרץ שספק ידיעה נחשב. הסיבה שהוא הביא את שיטת ר' ישמעאל היא כדי ללמד אותנו את שיטתו הייחודית

תשובה לר"י: לידיעה לאחר המעשה - ספק ידיעה לא נחשב. לידיעה שלפני המעשה (כזאת הנדרשת ב'עולה ויורד') ספק ידיעה נחשב.

קושיה על ר"ל ור"י - אצלנו קובע ר"ל שידיעת ספק נחשבת לעניין חטאת ור"י סבר שאינה נחשבת. אבל במקום אחר הם הפכו את שיטותם:
 ר"ל: הסיבה שמחייבים בספק ידיעה עולה ויורד היא בגלל שיטת ר' ישמעאל שאינו דורש ידיעה בתחילה,
 ר"י: הסיבה שמחייבים בספק ידיעה עולה ויורד הוא כיוון שספק ידיעה נחשב.

משנה

ר' אליעזר: חייב חטאת, ר' יהושע: פטור

על מה נחלקו ר"א ור"י:

- ת"ק: 1. מסופק אם אכל חלב או נותר,
- 2. מסופק אם בא על אחותו או על אשתו הנידה,
- 3. עשה מלאכה בין השמשות של יוה"כ ושבת.

ר' יוסי: על סעיף 3. לא נחלקו ייתכן והמעשה היה חלקו בשבת וחלקו ביוה"כ. הם נחלקו כשחטא בצהרי היום ואינו יודע איזה היום זה היה. הערתו של ר' יהודה: ר' יהושע פטר גם מאשם תלוי!!!

ר' שמעון: במקרה שבו המעשה הוא אותו מעשה בדיוק (חתך עץ ואינו יודע איזה עץ) הם לא נחלקו. הם נחלקו במקרה שבו המעשה שונה (קצר או טחן, ענבים או תאנים)

ר' יהודה: לא רק במקרה של ספק ידיעה נחלקו התנאים. הם נחלקו גם במקרה של ידיעה מוחלטת בלי כוונה. למשל התכוון לחתוך ענבים וקטף תאנים.

'אשר חטא בה' - ר' יהושע: פרט לשאינו יודע במה בדיוק חטא. ר' אליעזר: פרט למתעסק.

מתעסק בחלבים ועריות - חייב, מתעסק בשבת - פטור

מהו מתעסק: רבא - התכוון לחתוך את התלוש וחתך את המחובר, אביי - התכוון להגביה את התלוש והגביה את המחובר

המח' של ר' יוסי ות"ק ממוקדת בשאלה האם ייתכן שהשלב המחייב הוא רק שלב גמר המלאכה.

ת"ק סבר שבמעביר חפץ מרשות לרשות חייב רק ברגע אחד, ר' יוסי סבר שההגבהה יכולה להתפרש על זמן ממושך.

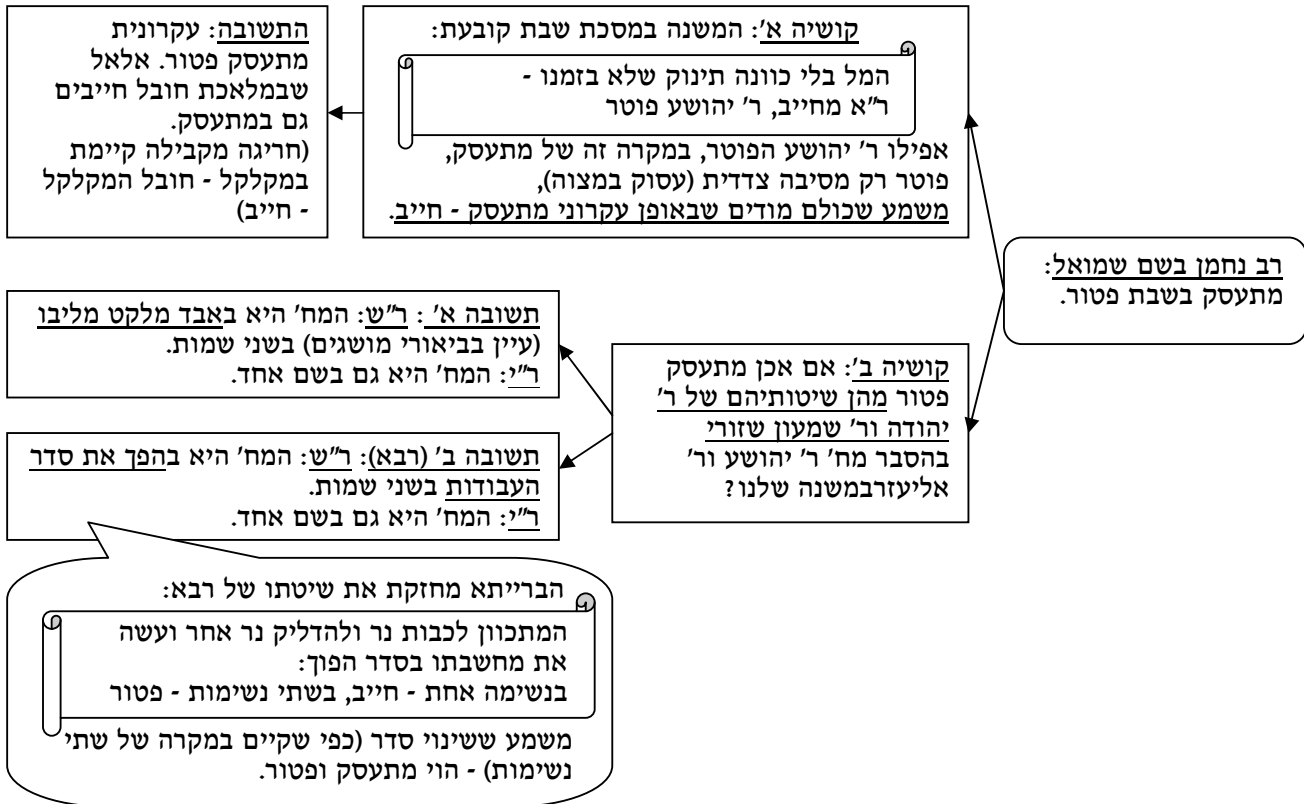
ציטוט מהמשנה

הערתו של ר' יהודה: ר' יהושע פטר גם מאשם תלוי!!!

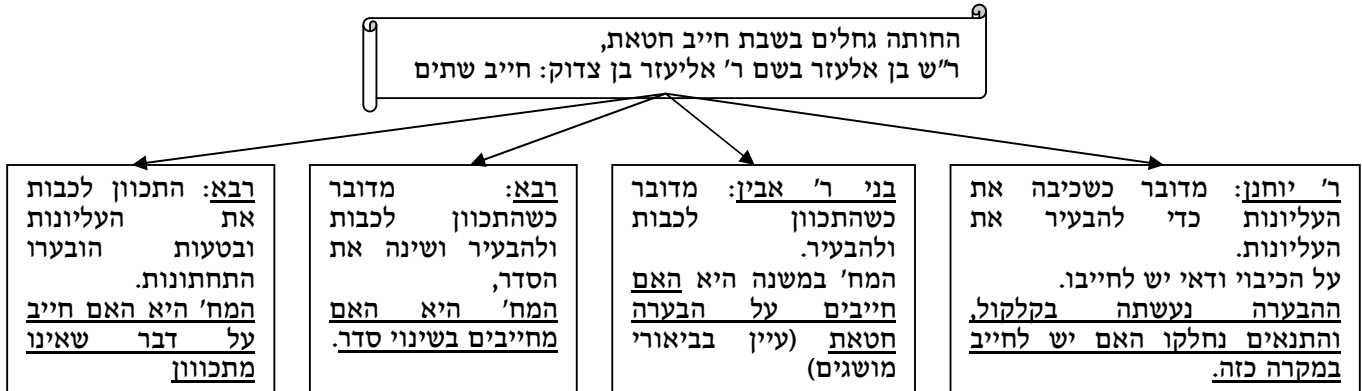
- 1. מקורו של ר"י - 'כי תחטא... ולא ידע' - פרט לזה שחטא וידע.
- 2. ר"ש חלק על ר' יהודה וסבר שחייב אשם תלוי גם ביודע שחטא ולא יודע במה חטא, וגם בלא ידע אם חטא בכלל.

כריתות י"ט: (של ברחבות) עד כ: (המשנה)

ביאורי מושגים
אבד מלקט מליבו - התכוון לעשות פעולה א' שכח ובא לעשות פעולה ב' ולבסוף בלי כוונה עשה את פעולה א'.
'הבערה ללא יצאת' או **'לחלק יצאת'** - כל איסורי שבת נלמדים מ'לא תעשה כל מלאכה' עם זאת התורה הוסיפה איסור מיוחד על הבערת אש. התנאים נחלקו מה לומדים מאיסור מיוחד זה. האם לומדים ממנו שאיסור הבערה הוא קל יותר ואסור רק בלאו (ללא כרת), או שהפסוק בא ללמד שכל ל"ט המלאכות נחשבות כאיסורים נפרדים.

ברייתא

כריתות כ: (תחילת הפרק) עד כב. (מול החרב של רבנו גרשום)

ביאורי מושגים
 ראוי למאכל - כדי שחפץ מסוים יקבל טומאה עליו להיות ראוי למאכל אדם בדווקא.
 אבל אם חפץ כבר היה טמא הוא מופקע מטומאתו רק כשיפסל ממאכל כלב, ולא כשיפסל ממאכל אדם.
 (זאת שיטת הרמב"ם, הראב"ד קיצוני יותר וסובר שאפילו כשחפץ רק ראוי לקבל טומאה הוא יופקע מקבלת טומאה רק כשיפסל ממאכל כלב)

אמנם כשחשבו על בשר אדם מחיים הוא מטמא טומאת אוכלין. אבל כאן מתייחסים רק למצב שאחרי המיתה.

בשר אדם (לאחר מותו)
 תמיד מטמא טומאה חמורה. **בשר בהמה (לאחר מותה)**
 1. יש בו כזית וניתן לגעת בו - מטמא טומאה חמורה (טומאת נבילות).
 2. יש בו פחות מכזית או אם הוא מכוסה בבצק ולא ניתן לגעת בו - מטמא טומאת אוכלין (טומאה קלה)

ה'כלל הפרט והכלל' כאן הינו רק לשיטתו של ר' ישמעאל.
 ר' ישמעאל סבור שגם כשהכלל הראשון שונה מהשני לומדים 'כלל ופרט וכלל'

משנה
דמים אלו אסורים בכרת:
 דם היוצא בשעת יציאת הנפש, וכן דם שמקיזים מבעל חיים חי.
 האיסור תקף בכל הבהמות, החיות והעופות בין הטהורים ובין הטמאים.
דמים אלו אסורים בלאו:
 דם טחול, דם הלב, דם ביצים, ודם תמצית.
 ר' יהודה: על דם תמצית חייבים כרת.
 דם חגבים - מותר.

מהתורה מותר דם אדם. חכמים אסרו דם אדם שפירש. (אותו דין תקף גם בחלב אדם)

מהמילים 'אף כל' שבבריתא אנו מרבים דם כזו לאיסור. זאת בהנחה שכזו הינו מין ייחודי. אם הוא ספק בהמה או חיה אין צורך בריבוי מיוחד.

'כל דם לא תאכלו... לעוף ולבהמה... נפש אשר תאכל דם' - כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט.
לפיכך איסור דם תקף בתנאים הבאים:
דבר שיש בו טומאה קלה - למעט דם אדם (שאינו בו טומאה קלה)
דבר שיש בו טומאה חמורה - למעט דם שרצים (שאינו בו טומאה חמורה - טומאת משא),
דבר שיש בו איסור והיתר - שהוא איסור קודם שחיטה - למעט דם דגים וחגבים המותרים קודם שחיטה,
דבר שהוא מין בשר - למעט דם ביצים.

האוכל דם שרצים:
 חייב על איסור אוכל שרץ, פטור מאיסור אוכל דם. נפ"מ אם התרו בו משום דם שפטור ממלקות.

מנין ששאר מיני האיסורים נוהגים בכזו:
חלב - מ'כל חלב',
נבלה - מ'כל נבלה',
גיד הנשה - התורה תלתה את האיסור ב'כף הירך',
טומאה ושחיטה - סברא. (כפי שריבו אותו לחלק מהדברים, כך סביר שירבו אותו גם לעניינים אלו)

האוכל דם דגים וחגבים: מותר, בתנאי שיש סימן שזה מדגים או חגבים (למשל קשקשים בתוד הדם)

במשנה שלנו כתוב שעל דם הלב אין חייבים כרת. ואכן יש דם הספוג בלב - שאסור רק בלאו, ויש את הדם שהגיע ללב בשעת השחיטה ואסור בכרת.

ר' זירא: לא עובר על איסור רק בלב עוף, כיוון שאין בו כזית. על לב בהמה גדולה שיש כזית חייב כרת.

ברייתא
 כיצד מכשירים את הלב: קורעו ומוציא את דמו, לא קרעו - לא עבר על איסור.

כריתות כב. (מול החרב של ר' גרשום) עד כג: (סוף הפרק)

ביאורי מושגים
 שלבי יציאת הדם בשחיטה או בהקזה: א. דם שחור השותת בזרם חלש,
 ב. דם אדום השותת בזרם חלש,
 ג. דם אדום המקלח בזרם חזק,
 ד. דם אדום השותת בזרם חלש,
 ה. אחרי המיתה הדם שיוצא נחשב – דם תמצית

ר' ישמעאל: דם חללים – הדם שיוצא ממנו הנפש, לא מכשיר את הזרעים. (תוס' – זה באדם, בבהמה המצב הפוך)

מחלוקתם מקבילה למח' תנאים. ר"ל סבר כר' אלעזר בר"ש, ר"י סבר כרבי,

מה נחשב דם הנפש (עיין ביאור מושגים): ריש לקיש: שלבים ב', ג', וד'. ר' יוחנן: שלב ג' בלבד

ציטוט מהמשנה

גם ר' יהודה מודה שלא ניתן להשתמש בדם תמצית בקדשים (לזרוק אותו על המזבח).

ת"ק: דם תמצית אסור בלאו, ר' יהודה: דם תמצית אסור בכרת

משנה

טעמם של חכמים: ישנה ג"ש 'מצות' 'מצות' כשם שמביאים חטאת רק על שגגת כרת כך מביאים אשם רק על ספק שגגת חטאת. ר"ע: הג"ש מלמדת שמביאים אשם תלוי רק על דבר שעל ודאו יש קרבן קבוע (למעט עולה ויורד).

טעמו של ר"ע: 'ואם נפש' – מקיש אשם מעילה לאשם תלוי. לחייב אשם תלוי על ספק מעילה. חכמים: מההקש לומדים שכשם שיש להביא אשם מעילות בשווי מינמלי של שתי כסף כך גם אשם תלוי.

ר"ע לומד את דין שתי כסף או מ'זאת תורת האשם' או מג"ש 'בערכך' 'בערכך'

המסופק האם מעל (מועל חייב באשם): ר' עקיבא: מביא אשם תלוי, חכמים: פטור.

ר"ע: את כסף המעילה לא יביא עד שידע בוודאות שחטא. רק אז יביא אשם ודאי ולו יוסיף את כספי המעילה. ר' טרפון: שיביא את כספי המעילה ויתנה שאם בעתיד ידע שודאי חטא. הקרבן יהיה אשם מעילות. אם עד יום מותו לא תתברר האמת יהא זה אשם תלוי. וכן יתנה על כספי המעילה. ר"ע: עקרונית ההצעה מוצלחת אלא אם כן שווי המעילה גבוה.

מדבריהם ניתן ללמוד שבאשם ודאי אין צורך בדיעה ודאית על החטא בזמן הבאת הקרבן.

משנה

1. אישה שהביאה קן על ספק לידה ונודע לה שילדה לפני המליקה – תשנה את ייעוד הקרבן מספק עולה לעולה.

2. אדם שאכל חתיכה משתי חתיכות:

אחת חולין ואחת קודש – חכמים: פטור, ר"ע חייב אשם תלוי, < - אכל את שתיהן – חייב אשם מעילות, אחת חולין ואחת חלב – מביא אשם תלוי, < - אכל את שתיהן - חייב חטאת, אחת חלב ואחת קודש – מביא אשם תלוי, < - אכל את שתיהן - חייב חטאת ואשם מעילות, אחת חלב ואחת חלב קודש – חכמים: חטאת, ר"ע חטאת ואשם -> אכל את שתיהן - חייב שתי חטאות ואשם מעילות אחת חלב ואחת חלב נותר – מביא חטאת ואשם תלוי < - אכל את שתיהן - חייב שלוש חטאות,

3. התנאים נחלקו במקרה שבו שני אנשים אכלו את שתי החתיכות:

ר' שמעון: הם יכולים להתנות. יביאו בשותף קרבנות עבור האוכל את החתיכה האסורה (יביאו יחד לפי הטור השמאלי) ר' יוסי: לא ניתן להתנות. כל אחד יביא ספק בפני עצמו (כל אחד יביא את הטור הימני)

המשנה דנה באדם שאכל חלב נותר.
קושיית רבא: מדוע לא יתחייב גם אשם מדין מעילה בקודש?
תשובת רב נחמן: משום שמדובר כשלא היה בחתיכה שווה פרוטה.

איסור חל על איסור בקדשים:
 רבי:

בחולין - אין איסור קל חל על איסור חמור.
בקדשים - איסור קל חל על חמור,

ר' שמעון:

בחולין - אפילו איסור חמור לא חל על איסור קל.
בקדשים - התנאים נחלקו האם ר"ש סבר שבקדשים איסור חמור חל על קל.

המקור לדין הייחודי של איסור על איסור בקדשים:
 "כל חלב לה"

הסוברים שר"ש לא מחלק בין קודשים לחולין לומדים מ'כל חלב לה' דבר אחר:
 וולדות קדשים קדושים רק מצאתם לאויר העולם - ולכן מבחינה מציאותית שם איסור חלב חל יחד עם איסור קודש.

כריתות כג: (תחילת הפרק) עד כד: (ש3 מהסוף)

ביאורי מושגים
 כל העומד ליזרק כזרוק דמי - ר' שמעון סבר שבמקרים מסויימים אנו מתייחסים אל פעולה פוטנציאלית שלא התבצעה כאילו התבצעה. (אצלנו בסוגיא ניסה רבא להסביר את דברי ר' יוסי המתיר לזרוק דם אשם תלוי בכך שכל העומד ליזרק כזרוק דמי. הגמרא דחתה זאת כיון שכלל זה נאמר רק כאשר דבר ראוי ליזרק כאן הדם לא ראוי ליזרק)

ר' יוסי סבר שכלי שרת מקדיש את הפסול ליקרב

מדוע יש הבדל בין אשם תלוי שנפסל אחרי השחיטה לאשם ודאי: ר"א: מדובר בשני תנאים, רבה: בתלוי מקדיש מתוך הספק, באשם ודאי - מדובר בהקדש טעות,

המשנה
אשם תלוי שנודע שלא צריך:
 לפני השחיטה: ר"מ - חולין גמורים, חכמים - ירעה עד שיסתאב, ר"א - יקרב, אחרי השחיטה: ת"ק - ישפך הדם והבשר יצא לבית השריפה, ר' יוסי - יקרב, אחרי הזריקה: הבשר יאכל.
אשם ודאי שנודע שלא צריך:
 לפני השחיטה: חולין גמורים אחרי השחיטה: יקבר. אחרי הזריקה: הבשר ישרף.
שור הנסקל שנודע שלא 'חטא':
 עד שנסקל: חולין, אחרי שנסקל: מותר בהנאה,
עגלה ערופה שנודע שלא צריך:
 עד שנערפה: חולין, אחרי שנערפה: תיקבר. (כיוון שמתחילה באה על ספק)

מדוע יש הבדל בין אשם ודאי שנפסל אחרי השחיטה לנפסל אחרי הזריקה: רבה: מדובר בשני תנאים, ר' אשי: אחרי זריקה זה נראה שקרבן שנפסל

'והוא לא ידע ונסלח לו' - אם נודע לו אחרי שנשלח לו (בזריקת הדם) - כשר

טעם מח' ר' מאיר וחכמים:
 ר"מ: באשם תלוי אדם מקדיש רק על דעת זה שהוא חייב, חכמים: מתוך הספק הוא מקדיש בכל מקרה

בנודע שחטא: חלוקים, בנודע שלא חטא: חלוקים, הפריש אשם נוסף לאחריות: מודה ר"מ שמתוך הספק מקדיש בכל מקרה, הפריש בגלל עדים והוזמו עדים: רב: חכמים מודים לר"מ כיוון שלא הקדיש מחמת הספק, רבא: עדיין מחלוקת

מח' האמוראים מקבילה למח' תנאים. התנאים נחלקו האם יש לדמות אשם כזה למנחת סוטה, שיוצאת לחולין. במנחת סוטה כולם מודים שלא הוקדשה מחמת הספק, כיוון שתפקידה הוא לברר ולא לכפר.

הגמרא מקשה על ר"ל מכמה ברייתות. הגמרא מתרצת שני תירוצים:
 א. בחלק מהבריות מדובר בלשון שונה.
 ב. בבריתה שעסקה בעבד העבד לא זוכה בעצמו לגמרי כיוון שהבריתא סברה:
 1. המפקיר עבדו הוא עדיין מעוכב גט שחרור, 2. המעוכב גט שחרור אוכל בתרומה.

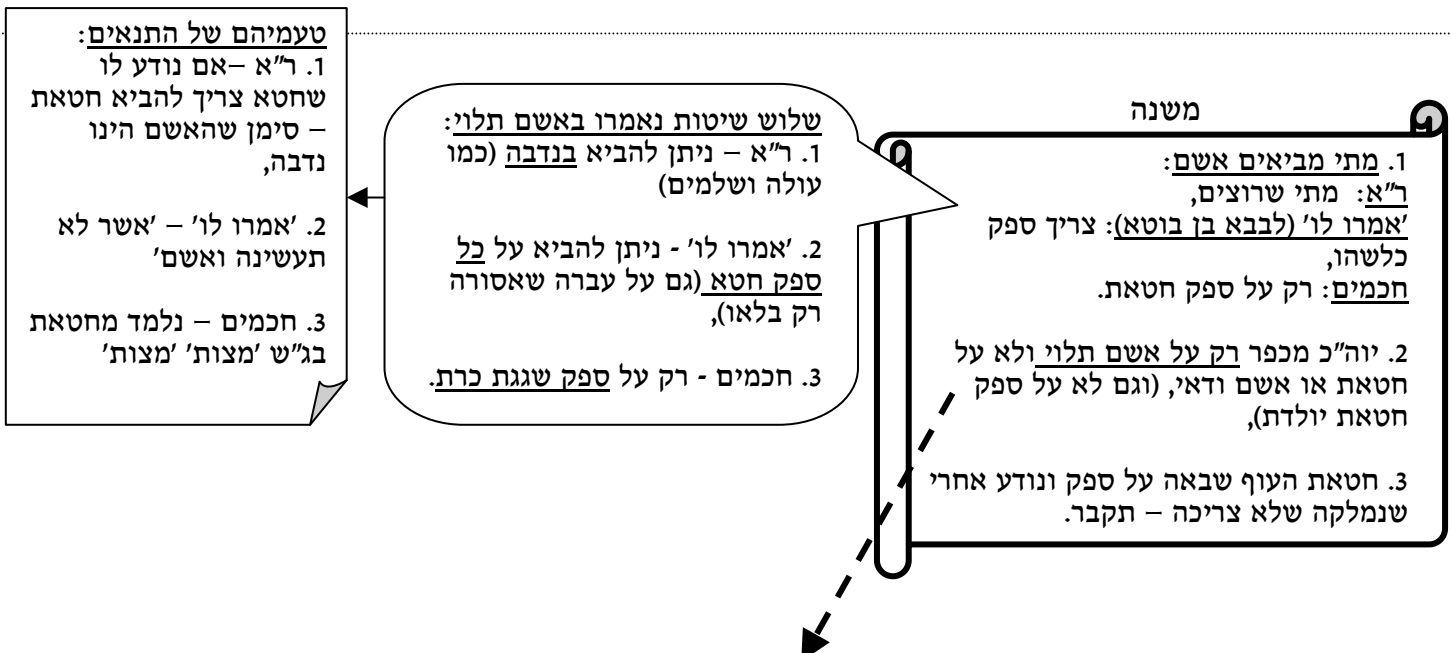
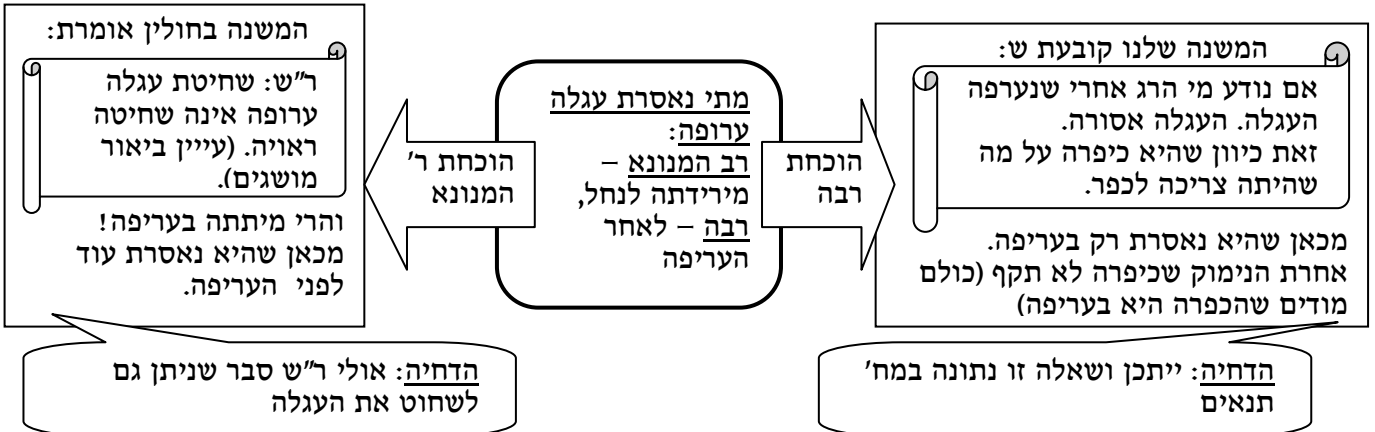
ריש לקיש: הנותן מתנה לחברו. ואמר המקבל - אי אפשי בה - כל הקודם זכה בה

ר' יוחנן: שור הנסקל שהוזמו עדיו - כל המחזיק בו זכה (כיוון שהבעלים הפקירוהו).

רבא: הבעלים מפקירים רק כשהם לא יודעים שהעדים משקרים

כריתות כד: (ש3 מהסוף) עד כו. (ש7 מתחילת הרחבות)

ביאורי מושגים
 שחיטה שאינה ראויה – ר"ש וחכמים נחלקו האם איסור 'אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד' נאמר בכל שחיטה או רק בשחיטה המתירה באכילה. נפקה מינה השוחט פרה אדומה או שור הנסקל או עגלה ערופה (כל אלו אסורים בהנאה)

המקור לדין אשם תלוי שעבר עליו יוה"כ (עליו יוה"כ מכפר):
 'מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו' - חטא שאין מי שמכיר בו מלבד המקום - יוה"כ מכפר.

המקור לדין חטאות ואשמות שעברו עליהם יוה"כ (עליהם יוה"כ לא מכפר):

- ר' תחליפא - ניתן ללמוד גם דין זה בדרך השלילה מהלימוד של אשם תלוי,
- ר' דימי - 'וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם' - מקיש פשעים (שעליהם אין קורבנות) לחטאים (שגם עליהם יוה"כ מכפר רק על אלו שאין עליהם קרבנות).
- אביי - 'והתודה עליהם את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם' - מקיש פשעים לחטאים. (בנוסח המשופר 'משתמש' אביי גם בעוונות כדי למעט פשעים שיש עליהם קרבן).

הפסוק של ר' דימי לקוח משעיר הנעשה בפנים. הפסוק של אביי עוסק בשערי המשתלח. אביי דחה את ר"ד כיוון שהשעיר הפנימי מכפר רק על טומאת המקדש.

אמנם נקבע שיוה"כ מכפר על עברות שרק המקום יודע עליהם, עם זאת במקרים הבאים מביאים קרבן גם כשעבר יוה"כ:

1. ספק יולדת – גם לסוברים שהיולדת חטאה בכך שנשבעה לשווא בשעת הלידה – היא מביאה קרבן שיתירה לאכול בקדשים,
2. ספק מצורע – מביא קרבן להתירו בקדשים,
3. ספק נזיר – גם לסוברים שהנזיר חטא בכך שנדר – הוא מביא קרבן כדי שיוכל להתחיל נזירות של טהרה,
4. ספק סוטה – מביאה קרבן כדי לברר את מצבה,
5. עגלה ערופה – אביי: הרוצח יודע בחטא ולכן אין כאן ידיעה בלעדית למקום, רבא: יש מיעוט מיוחד – 'ולארץ לא יכופר לדם אשר שפך בה',
רב פפא: 'כפר לעמך ישראל אשר פדית' – כפרה על רצח קיימת גם אחרי דורות רבים. 'עמך אשר פדית' - גם כעת יש צורך לכפר על עולי מצרים.

כריתות כו. (של ברחבות) עד כו. (סוף העמוד)

ביאורי מושגים

שווי אשם – אשם מעילות. גזילות, שפחה חרופה ואזם תלוי חייבים להיות בשווי מינימלי של שתי סלעים.
באשם נזיר ובאשם מצורע - לא נדרש שווי מינימלי (הבדל נוסף הוא שבניגוד לאשם הרגיל שבא באיל – כבש בן 2, אשמות אלו באים בכבש בן שנה)

ר' זעירא: כתוב ידיעה גם ביחיד, גם בציבור, וגם בנשיא. הידיעה שכתובה בנשיא מותרת. ניתן היה ללמוד אותה מיחיד וציבור.
על כן לומדים ממנה שעל כל עברה שיודעים עליה יש להביא חטאת.

אביי: כתוב ידיעה גם ביחיד, גם בציבור, וגם בנשיא. לא היה צריך לכתוב בשלוש מקומות מספיק היה לכתוב במקום אחד וללמוד ממנו על השאר (בגזרה שווה 'מצות' 'מצות').
על כן לומדים מהייתור שעל כל עברה שיודעים עליה יש להביא חטאת.

קבענו שיוה"כ מכפר על עברות שידועות רק למקום. מדוע יוה"כ לא מכפר על עברת חטאת שנודעה רק אחרי יוה"כ.

אם הביא אשם תלוי ונודע לו שחטא מביא גם חטאת. המקור לדין – 'או הודע אליו חטאתו' – בכל מקרה שנודעה חטאתו, הטעם להבאת האשם – ר' זירא: שימות בלי עוון, רבא: להגן מהייסורים,

המח' של רב ור"י הינה מח' ברייתות.

תוס' והשטמ"ק נחלקו האם כאשר רק אחרי המיצוי נודע שילדה היא חייבת בעוד קרבן.

עולת העוף שבאה על ספק ונודע לו האמת: לפני המליקה: נודע שילדה – תעשה את הקרבן לחובה, נודע שלא ילדה – יצא לחולין או ימכר לחברתה, אחרי המליקה: נודע שילדה – יזה את דמה לשם חובה והבשר – רב: יאכל, ר' יוחנן: יקבר. נודע שלא ילדה – תקבר (מדאורייתא מותרת בהנאה וחכמים גזרו שתקבר משום תקלה)

אחרי הזאה ומיצוי: נודע שילדה – כיפרה ספקה והלכה לה. והבשר אסור בהנאה

משנה

הפריש שתי סלעים לאשם: קנה שני אלים לקודש, ששניהם שווים שני סלעים – בראשון - יתכפר השני - ירעה עד שיסתאב ויפלו דמיו לנדבה. קנה שני אלים לחולין אחד מהם שווה 10 דינרים והשני שני שקלים: השווה שני שקלים - יקרב לאשמו הראשון, השווה 10 דינרים - ינתן לקודש כשווי המעילה (8 דינרים) וחומשה (2 דינרים), קנה איל אחד לחולין והשני לקודש, שניהם שווים שני סלעים: הקודש - יקרב לאשמו הראשון, החולין - יקרב לאשם מעילתו.

כמובן שעליו לצרף לדמי מעילתו קרבן.

כמובן שעליו לצרף לקרבן את דמי מעילתו בתוספת חומש.

הספקות בהקדש:

1. האם אדם מתכפר בשבח הקדש (שבח שנוצר כשהחפץ כבר היה קדוש),
2. ר' מנשיא בר גדא – האם אדם יכול לקחת את סכום החומש ולהביא בו את קרבן האשם

ספקו של רמב"ג לא תלוי בשאלת שבח הקדש. מצד אחד כאן הוא לא טרח בשבח, - בניגוד לשבח הקדש בו הוא טרח מצד שני כאן הוא הקדיש בעצמו את החפץ – בניגוד לשבח הקדש בו הוא לא הקדיש.

ההוכחות שניתן להתכפר בשבח הקדש:

1. במשנתו אנו רואים שאם קנה איל בסלע וכעת הוא שווה 2 סלעים יכול להתכפר בו --- < נדחה – אולי מדובר כאן כשהמוכר הוזיל ומכר לו איל שווה 2 סלעים בסלע,
2. הבריתא קובעת שאם פיטם איל יכול להביאו לפי השווי המפוטם --- < נדחה – שם הוא השקיע כסף בפיטום ולכן אין זה שבח הקדש.
3. הבריתא קובעת שאם איל השביח מעצמו יכול להביאו לפי השווי המפוטם --- < נדחה – שם הוא מוסיף כסף ה'מפצה' על שבח הקדש (טענה זו בעייתית והגמרא לא משלימה עימה),
4. הבריתא קובעת שאם איל השביח מעצמו יכול להביאו לפי השווי המפוטם והברייתא הזו לא דורשת שיוסיף סכום כסף – מכאן שאדם מתכפר בשבח הקדש

תשובות ר' יוחנן:

1. קבענו בבית המדרש שניתן להתכפר בולד תודה – מכאן שמתכפרים בשבח הקדש,
2. קבענו בבית המדרש שבהמת השותפין שאחד השותפין הקדיש חציה, קנה את חציה השני והקדיש גם אותו קדושה ואינה קריבה – מכאן שבעלי חיים נדחים,
3. לא למדנו בבית המדרש את הלכה זו אבל מקובל בשם רשב"י שהתורה נתנה קיצבה רק לדברים לא הכרחיים. מכאן שמה שניתן לו קיצבה לא ניתן לוותר על שיעורו

הספקות של ר' אלעזר:

1. האם אדם מתכפר בשבח הקדש?
2. האם בעלי חיים נדחים?
3. והזלו הטלאים ואין טלה בשווי הנדרש?

אביי מקה על כך מחטאת רגילה שלא באה להתיר באכילה אלא רק לכפר – מדוע של אתהיה לה קיצבה!
רבא מקשה על כך מקביעתו של רשב"י שאשם נזיר בא לבטלה – מדוע אם כן שלא תהיה לו קיצבה!

כריתות כז: (תחילת העמוד) עד כח: (סוף המסכת)

ביאורי מושגים

דיחוי – כאשר חפץ מסויים היה לא ראוי ברגע מסוים לתפקידו ואחר כך נהיה ראוי. הגמרא דנה בכמה מקומות בעקרון זה. בעיקר בתחום הקדשים אבל גם בתחום המצוות. העקרונות הנבחנים בדיחוי הם: 1. התחום (קדשים או מצוות) 2. הדיחוי - האם מדובר בדיחוי מעיקרא (מעולם לא היה ראוי) או בהיה ראוי ונדחה, 3. החפץ - האם יש דיחוי בבעלי חיים.

משנה

הפריש חטאת ומת - לא יביאנה בנו, הפריש חטאת על חטא X - לא יביאנה על חטא Y.

'קרבנו על חטאתו', 'קרבנו' - ולא קרבן אביו, 'על חטאתו' - ולא על חטא אחר.

האיסור כולל:

1. להביא בהמה שהופרשה לשם אביו או לשם חטא אחר,
2. להביא מעות שהופרשו לשם אביו או לשם חטא אחר.

משנה

אדם שייעד כסף לכבשה - יכול לקנות בו עז, (וכן להיפך) אדם שחייב קרבן עולה ויורד והפריש מעות עבור הקרבן שחייב בו והעשיר או העני - יכול לקנות במעות את הקרבן החדש.

הברייתא קובעת שגם אם הפריש כבשה ונפל בה מום - יכול לפדותה ולהביא בדמיה עופות, (במקרה של עוף אין אומרים זאת כיוון שלעוף אין פדיון)

בעוף ובכבשה נאמר - 'מחטאתו' - ללמד שניתן להביא בכסף קרבן נמוך יותר, במנחה נאמר - 'על חטאתו' - ללמד שניתן להביא בכסף קרבן גבוה יותר.

ר"ש חלק על ההנחה שבעלי חיים נדחים:

ר"ש: מת אחד משעירי יום הכיפורים - מביא שעיר אחר במקומו

מהברייתא ניתן ללמוד שני דברים: 1. בעלי חיים לא נדחים, 2. הגרלת השעירים אינה מעכבת

ר' אלעזר בשם ר' אושעיא: אדם עשיר שחייב קרבן עולה ויורד והפריש קן ציפורים, והעני - הואיל ונדחה ידחה.

רב הונא בר' יהושע: מאמירה זו ניתן ללמוד שלוש דברים: 1. בעלי חיים נדחים, 2. יש דיחוי בדמים, 3. דיחוי מעיקרא הוא דיחוי.

מקור הדין: 'ולקחה שתי תורים', 'ועשה הכהן', הקושיות: משתי ברייתות עולה לכאורה סתירה לדברי ר"ח, התשובה לכך היא בהבנה שונה של הברייתות

ר' חסדא: קביעת הייעוד של הציפורים (מי לעולה ולחטאת) מתבצעת או בזמן לקיחת הבעלים או בזמן עשיית הכהן.

ר' חגא מודה שמצורע עשיר שהביא קרבן של עני לא יצא ידי חובה. שהרי במצורע כתוב: 'וזאת', (מצורע עני שהביא קרבן של עשיר יצא ידי חובה - שנאמר 'תורת')

אדם עשיר המחוייב בקרבן עולה ויורד והביא קרבן של עני: ר' אלעזר בשם ר' אושעיא: לא יצא, ר' חגא בשם ר' אושעיא: יצא.

משנה

ר' שמעון:

כבשים קודמים לעיזים: אבל לא מפני שהם מובחרים,
תורים קודמים לבני יונה: אבל לא מפני שהם מובחרים,
כיבוד אב קודם לכיבוד אם: מפני שהאם חייבת בכבוד האב,
כיבוד רב קודם לכיבוד אב: מפני שהאב חייב בכבוד הרב.